

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙ-
ΣΤΙΚΗΣ ΑΝΚΑΡΑΓΕΤΗΣ ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ

1951

προσφέρουν, με τὴ ζωντάνια τους καὶ με τὴν ἐργατικότητά τους, πολὺτιμες ὑπηρεσίες.

Ἄν ὅμως με τὴν προκήρυξη γιὰ τὴν πλήρωση μιᾶς λογοτεχνικῆς ἔδρας δὲν μπορούμε νὰ εἶμαστε ἱκανοποιημένοι, ἔχουμε ὡστόσο μιὰν ἐντιμὴ πράξη, πού πρέπει νὰ θεωρηθεῖ πολυσήμαντο γεγονός. Ὅταν ἐγινε στὴν Ὀλομέλεια τῆς Ἀκαδημίας, ἡ τυπικὴ ἀνακήρυξη τῶν ὑποψηφίων, ἐκείνων δηλ. πού εἶχαν ὑποβάλει ὑποψηφιότητα, ὁ κ. Διον. Κόκκινος θύμισε στὸ Σῶμα ἐνα χρέος του: Ἐπρότεινε τὸν Ἀγγελὸ Σικελιανό. Ἡ πρόταση αὐτὴ, ἡ τίμια αὐτὴ φωνή, ἔκαμε αἰσθησιμότητα. Κι ὄχι μόνο μέσα στὴν Ἀκαδημία, ἀλλὰ καὶ στὴν κοινωνία μας, στὸν ἑλληνικὸ κόσμο, πού περιμένει ἐπιτέλους, ἔπειτα ἀπὸ τόση σύγχυση στὴν πνευματικὴ μας ζωὴ καὶ τόση φθορὰ, ἐπιστροφὴ στὶς ἀληθινὲς ἀξίες.

π. κ.

Ἄνρι Μπερξόν.

Στὸ τελευταῖο τεύχος τῆς παγκοσμίου κύρους Ἐπιθεώρησης «Revue métaphysique et de morale» ὁ Βλ. Γιανκέλεβιτς ἀφιερώνει ἕνα ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον ἀρθρο γιὰ τὸ μεγάλο γάλλο φιλόσοφο Ἄνρι Μπερξόν ἀπ' ἀφορμὴ συμπληρώσεως δεκαετίας ἀπ' τὸ θάνατό του.

Ὅπως εἶναι γνωστὸ ὁ Μπερξόν πέθανε τὸ Γενάρη τοῦ 1941, ὅταν τὸ Παρίσι εἶχε καταληφθεῖ ἀπ' τοὺς Γερμανούς. Ἐκεῖνο πού ἔχει σημασία στὸ ἀρθρο αὐτὸ εἶναι ἡ διαπίστωση πού κάνει ὁ συγγραφέας του, ὅτι οἱ νέοι σήμερα ἐνδιαφέρονται λιγότερο γιὰ τὴ φιλοσοφία τοῦ Μπερξόν. Καὶ μᾶς δίνει ἀμέσως τὴν ἐξήγησιν. Αὐτὸ προέρχεται, γράφει, γιὰ τὴν φιλοσοφία τοῦ συγγραφέα τῆς «Δημιουργοῦ ἐξέλιξης» ἔχει μέσα της μιὰ βαθειὰ αἰσιοδοξία, ἐνῶ ἡ διάθεσις τῆς ἐποχῆς μας εἶναι ἀπαισιοδοξία. Ὁ Μπερξόν δὲ σκεπτόταν ὅτι ὑπάρχει μιὰ τραγικὴ σύγκρουσις στὸ βάθος τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν πιστεῦσε στὸ ἄλυτο κ' ἡ ἀπελπισία δὲν ἦταν ἡ δύναμή του. Ἀφήνει πάντα τὴν ἐλπίδα. Ἡ ζωικὴ ὁρμὴ εἶναι πῶς δυνατὴ ἀπ' τὸ θάνατο. Μιὰ λέξις ἐπαναλαμβάνεται συχνὰ στὰ τελευταῖα του ἔργα: χαρὰ. Ἡ χαρὰ εἶναι τὸ σύμπτωμα μιᾶς ὁρμῆς, μιᾶς ὁρμῆς φιλοσοφικῆς, πού ὅλη της ἡ ἀρετὴ συγκεντρώνεται στὴ θέρη τῆς στιγμῆς. Ἡ χαρὰ αὐτὴ δὲ γεννιέται ἀπ' τὴν εὐφορία πού νιώθει κανεὶς ἐκπληρώνοντας τὸ καθήκον του, μὰ ἀπὸ μιὰ νίκη πού τοῦ ἀξίζει μέσα στὴν καυτερὴ φωτιὰ τοῦ πόνου. Τὸ τραγικὸ πῆδημα τοῦ Κιέρκεγαρντ καὶ ἡ χαρούμενη στιγμὴ τοῦ Μπερξόν ἔχουν ἀνταπόκριση καὶ συμπλήρωση μεταξύ τους. «Δεῖ ἀναβῆναι» καὶ ὄχι «ἀνάγκη στῆναι» εἶναι τὸ ἔμβλημα τῆς ἠθικῆς τοῦ Μπερξόν. Ἡ ἀγωνία μετατρέπεται σὲ χαρὰ, ὅταν τὸ ἀνθρώπινο ὄν παύοντας νὰ θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του ὡς ἐξόριστο μέσα στὸ «γίγνεσθαι» τοῦ Ἡρακλείτου ἀναγνωρίζει στὴν ἀλλαγὴ τὴν ἀληθινὴ του πατρίδα καὶ τὴν ἴδια του οὐσία.

Ἀκόμα ἡ φιλοσοφία τῆς ζωικῆς ὁρμῆς συναντᾶται με τὴ φιλοσοφία τοῦ Σπινόζα. Ὁ χαρούμενος ἀνθρώπος ὄχι γιὰ νὰ ἔχει μὰ γιὰ νὰ δίνει, ὄχι γιὰ νὰ θησαυρίζει μὰ γιὰ νὰ ξοδεύει,

ὄχι γιὰ νὰ ζητάει τακτοποίησιν μὰ γιὰ νὰ θυσιάζεται αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος εἶναι τρελὸς ἀπὸ χαρὰ, γιὰ τὴν ἀγαλλίασίν του εἶναι μιὰ τρέλα, μιὰ τρέλα σοφῆ, πολὺ σοφώτερη δίχως ἄλλο ἀπ' τὴν τρελὴ ὀρθολογιστικὴ σοφία τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς διατήρησης. Ἡ ἱκανοποίησις σημαίνει «ἀρκεῖ», ἀποβλέπει στὴ διατήρησις τοῦ ἑαυτοῦ της, ἐνῶ ἡ χαρὰ ὅμοια ἐδῶ με τὴν ἀγάπη λέγει: «Ποτὲ δὲν ἀρκεῖ, πάντα περισσότερο».

Ὁ Μπερξόν εἶναι ἕνας αἰσιοδόξος. Μέσα στὸ φῶς τῆς στιγμῆς ξεσπάει ἡ χαρὰ, ἡ διαίσθησις, ὅπως καὶ ἡ ἀγάπη, ὅπως κ' ἡ ἠρωικὴ προσπάθεια, δὲ διαρκεῖ παρὰ αὐτὸ τὸ σχεδὸν τίποτα τῆς στιγμῆς, δηλαδὴ δὲν διαρκεῖ, ὅμως αὐτὸ τὸ σχεδὸν τίποτα εἶναι κι' ὅλα σὰν αἰωνιότητα «ἐν σχέσει» με τὸ παράλογο τίποτα τῆς ἀπελπισίας. Στὴ φιλοσοφία τοῦ Μπερξόν μιὰ ἀτέλειωτη ἐλπίδα, μιὰ δυνατὴ ὁρμὴ προωθεῖ ταυτόχρονα τὴν δημιουργοῦ ἐνέργεια καὶ τὴν ἠθικὴν.

Νομίζω πὼς σήμερα ἡ φιλοσοφία αὐτὴ εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ νὰ βγοῦμε ἀπ' τὸ ἀδιέξοδο καὶ τὸ χάος πού μᾶς κλείνει τὸ δρόμο.

ΣΤ. Σ.

Τὸ Ἴδρυμα Νόμπελ.

Μὲ πολλὴ λαμπρότητα γιορτάστηκαν τελευταῖα τὰ 50 χρόνια τοῦ Ἰδρυματος Νόμπελ, πού ἀπένευμε ὡς τώρα, ἀπ' τὴν ἐποχὴ πού ἰδρύθηκε, 251 βραβεῖα ἰατρικῆς, χημείας, φυσικῆς, λογοτεχνίας καὶ εἰρήνης.

Γιὰ ὅσους ἐνδιαφέρονται σταχυολογοῦμε μερικὲς πληροφορίες σχετικὲς με τὴν ἀπονομὴ τοῦ περιφημοῦ αὐτοῦ βραβείου. Ἡ Ἀγγλία βραβεύτηκε 45 φορές, ἡ Γερμανία 49, ἡ Ἀμερικὴ 40, ἡ Γαλλία 29, — σύνολο πού ἀνήκει φυσικὰ σ' ὅλους τοὺς κλάδους πού ἀναφέρονται πῶς πάνω.

Τὸ βραβεῖο Νόμπελ τῆς λογοτεχνίας δόθηκε ἑπτὰ φορές στὴ Γαλλία, ἐνῶ ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γερμανία τὸ πέτυχαν πέντε φορές ἡ καθεμιά, καὶ ἡ Ἀμερικὴ, ἡ Ἰταλία, ἡ Σουηδία καὶ ἡ Νορβηγία τρεῖς φορές ἡ καθεμιά.

Ἀντίθετα ἀπ' τοὺς ἐπιστήμονες πού βραβεύονται μᾶλλον νέοι, οἱ συγγραφεῖς πρέπει νὰ περάσουν τὰ πενήντα, ἐκτὸς ἀπ' τὸν Κίπλινγκ πού τὸ ἔλαβε σὲ ἡλικία 42 χρόνων. Δέκα τέσσαρες βραβεύτηκαν ἀνάμεσα στὰ πενήντα καὶ ἐξήντα τοὺς χρόνια. Δώδεκα ἀνάμεσα στὰ ἐξήντα καὶ τὰ ἑβδομήντα. Ἐννέα ἀνάμεσα στὰ ἑβδομήντα καὶ τὰ ὀγδόντα καὶ δύο, τέλος, ὕστερ' ἀπ' τὰ ὀγδόντα. Μέσα σ' αὐτὰ τὰ πενήντα χρόνια μονάχα πέντε γυναῖκες τῶν γραμμάτων πήραν τὸ Βραβεῖο Νόμπελ: ἡ Σέλμα Λάγκερλεφ, ἡ Γράτσια Ντελέντα, ἡ Πέρλ Μπάκ, ἡ Σίγκριντ Οὐντσεντ καὶ ἡ Γκαμπριέλα Μιστράλ.

Ἡ Ἑλλάδα δυστυχῶς λείπει ἀπ' τὸν κατάλογο...

Γ. Π.

Ὁ πρῶτος πολίτης.

Σωστὰ σημειώθηκε ὅτι ὁ νέος Δήμαρχος Ἀθηναίων κ. Κώστας Κοτζιάς εἶναι μιὰ προσδο-